

623.4
3-56

**МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОВІТРЯНИХ СИЛ імені ІВАНА КОЖЕДУБА**

ЗЕНІТНА АРТИЛЕРІЙСЬКА БАТАРЕЯ, ВЗВОД, УСТАНОВКА ЗСУ-23-4 «ШИЛКА»

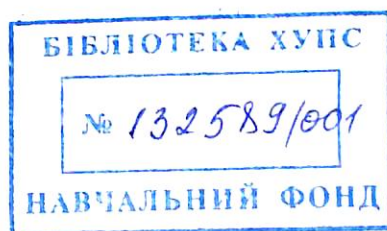
**Харків
2021**

623.4
3-56

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОВІТРЯНИХ СИЛ імені ІВАНА КОЖЕДУБА

**ЗЕНІТНА АРТИЛЕРІЙСЬКА
БАТАРЕЯ, ВЗВОД, УСТАНОВКА
ЗСУ-23-4 „ШИЛКА”**

Навчальний посібник

Харків
2021

УДК 358.116:355.424.4(477)(075.8)
3-56

*Рекомендовано до друку вченою
радою Харківського національного
університету Повітряних Сил
імені Івана Кожедуба
(протокол № 14 від 16.10.2018)*

*Автори: В. І. Самоквіт, А. Ф. Волков, С. В. Ворошилов, В. В. Воїнов,
С. В. Орехов, В. С. Кітов, С. І. Корсунов, О. А. Токар*

*Рецензенти: С. В. Кадубенко, канд. техн. наук, доцент;
С. М. Піскунов, канд. техн. наук, доцент*

3-56 *Зенітна артилерійська батарея, взвод, установка ЗСУ-23-4
„Щіпка” : навч. посіб. / В. І. Самоквіт, А. Ф. Волков, С. В. Ворошилов
та ін. – Х. : ХНУПС, 2020. – 156 с.*

Викладаються основні положення з підготовки, організації й ведення бойових дій зенітних артилерійських підрозділів, які озброєні зчетвереними зенітними самохідними установками (ЗСУ-23-4), у різних умовах бойової обстановки, а також правила роботи екіпажів установок і обслуги батареиногo командирського пункту при виконанні тактичних нормативів.

Вказівки, наведені в навчальному посібнику, слід застосовувати творчо, згідно з обстановкою й відповідно до модифікації техніки.

Призначений для підготовки курсантів за спеціальностями тактичного рівня факультету ППО Сухопутних військ. Може бути використаний для підвищення теоретичних знань з підготовки особового складу підрозділів, які озброєні ЗСУ-23-4.

УДК 358.116:355.424.4(477)(075.8)

© Самоквіт В. І., Волков А. Ф., Ворошилов С. В.,
Воїнов В. В., Орехов С. В., Кітов В. С.,
Корсунов С. І., Токар О. А., 2021

© Харківський національний університет
Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, 2021

З М І С Т

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	6
ВСТУП	9
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	11
1.1. Призначення, організація і основне озброєння зенітної батареї	11
1.2. Бойові можливості батареї (взводу, установки)	13
1.3. Бойові та похідні порядки зенітної батареї	15
1.4. Ступені готовності до відкриття вогню підрозділів, озброєних ЗСУ-23-4	18
2. УПРАВЛІННЯ БАТАРЕЮ	20
2.1. Підготовка бою	20
2.1.1. Зміст підготовки бою командиром батареї (взводу)	21
2.1.2. Прийняття рішення командиром батареї (взводу)	24
2.1.3. Проведення рекогносцировки (участь у рекогносцировці, яку проводить старший командир	25
2.1.4. Усний бойовий наказ командира батареї (взводу)	26
2.1.5. Зміст підготовки бою командиром взводу	27
2.2. Робота командира батареї (взводу) під час ведення бою	30
2.2.1. Робота командира батареї (взводу) у ході бою	30
2.2.2. Управління батареєю під час ведення бою	33
2.2.3. Особливості управління батареєю при веденні бою (дій) з урахуванням досвіду ООС (АТО)	35
2.2.4. Управління підрозділами батареї (взводу) по засобах радіозв'язку	36
2.2.5. Документи, які розробляються і опрацьовуються в батареї (взводі)	36
3. ВЕДЕННЯ БОЮ (ДІЙ) БАТАРЕЮ	39
3.1. Ведення бою (дій) батареєю в обороні	39
3.1.1. Особливості прикриття загальновійськових підрозділів в обороні за досвідом проведення ООС (АТО)	44
3.1.2. Дії батареї (взводу, установки) при прикритті об'єкта	47
3.2. Ведення бою (дій) батареєю у наступі	47
3.3. Ведення бою (дій) батареєю у зустрічному бою	52
3.4. Дії батареї на марші	53
3.4.1. Організація маршу	54
3.4.2. Критерії показників маршу	55

3.4.3. Підготовка маршруту	56
3.4.4. Дії батареї на марші	58
3.4.5. Організація ведення розвідки та вогню на марші	60
3.4.6. Здійснення маршруту в особливих умовах	63
3.5. Особливості проходження колони за досвідом застосування підрозділів ППО СВ в ООС (АТО).....	66
3.5.1. Тактика побудови засідки	66
3.5.2. Особливості підготовки до маршруту, формування та руху колони	67
3.5.3. Формування та рух колони	68
3.5.4. Відбиття нападу противника із засідки	69
3.5.5. Дії батареї (взводу) в разі блокування маршруту руху цивільними особами	70
3.6. Перевезення батареї	70
3.6.1. Робота командира батареї з підготовки та організації перевезення	71
3.6.2. Дії батареї (взводу) під час висунення в райони очікування та завантаження і в ході перевезення	74
3.7. Розташування батареї на місцевості	77
3.7.1. Особливості дій зенітної батареї при розташуванні на місцевості за досвідом проведення ООС (АТО) на сході України	79
3.7.2. Обладнання, охорона та оборона місця розташування підрозділу	79
3.8. Дії батареї в особливих умовах	81
4. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОЮ (ДІЙ).....	85
4.1. Бойове забезпечення	85
4.1.1. Розвідка	86
4.1.1.1. Розвідка повітряного противника	87
4.1.1.2. Візуальна розвідка повітряного противника.....	90
4.1.1.3. Розвідка місцевості, позиційних районів і маршрутів руху... ..	95
4.1.2. Тактичне маскування батареї	96
4.1.3. Безпосередня охорона та оборона	99
4.1.4. Особливості охорони і оборони батареї (взводу) за досвідом проведення операції Об'єднаних сил на сході України	103
4.1.5. Радіоелектронна боротьба	105
4.1.6. Топогеодезичне та навігаційне забезпечення	107
4.1.7. Гідрометеорологічне забезпечення	108

4.1.8. Інженерне забезпечення	108
4.1.9. Радіаційний, хімічний, біологічний захист	110
4.2. Матеріально-технічне забезпечення	113
4.2.1. Технічне забезпечення	114
4.2.2. Тилове забезпечення	117
4.3. Медичне забезпечення	122
ДОДАТКИ.....	124
Додаток 1. Призначення та складові частини зенітного артилерійського комплексу ЗСУ-23-4	124
Д.1.1. Склад самохідного зенітного артилерійського комплексу ЗСУ-23-4	124
Д.1.2. Призначення та складові частини ЗСУ-23-4	124
Д.1.3. Режим роботи ЗСУ-23-4	126
Д.1.4. Тактико-вогневі характеристики ЗСУ-23-4	127
Додаток 2. Форми бойових донесень	129
Д.2.1. Форма бойового донесення командира взводу (батареї) за відбиття нальоту повітряного противника (варіант)	129
Д.2.2. Бойове донесення за добу бою	130
Д.2.2.1. Бойове донесення командира взводу за добу бою (варіант).....	130
Д.2.2.2. Бойове донесення командира батареї за добу бою (варіант).....	131
Додаток 3. Опис батарейного планшета та сітки цілевказань	133
Додаток 4. Схема радіозв'язку батареї	137
Додаток 5. Зразки документів (журналів), які ведуться в батареї (взводі)	138
Д.5.1 Журнал ведення бою батареї	138
Д.5.2. Журнал відданих і отриманих розпоряджень та донесень	139
Д.5.3. Журнал розвідки поста візуального спостереження	140
Д.5.4. Журнал запису бюлетенів "Метеосередній"	141
Д.5.5. Журнал ведення бою взводу	141
Додаток 6. Зразок бюлетеня „Метеосередній”	142
Додаток 7. Картка вогню	145
Додаток 8. Розвідка переправ по льоду	146
Додаток 9. Нормативи з тактичної підготовки для підрозділів, які озброєні ЗСУ-23-4	147
ПІСЛЯМОВА	153
ЛІТЕРАТУРА	154

ПІСЛЯМОВА

У навчальному посібнику розглянуті питання організації і ведення бою зенітних артилерійських підрозділів, які озброєні зчетвереними зенітними самохідними установками ЗСУ-23-4, зокрема їх призначення, організація і озброєння батареї, основи бойового застосування зенітної батареї та взводу в різних умовах обстановки, порядок підготовки та ведення бою, робота командира батареї (взводу) з підготовки та під час ведення бою. Крім того, розглянуто управління підрозділами в різних умовах обстановки, у наступі та обороні, дії батареї на марші та при перевезенні різними видами транспорту, особливості дій батареї у нестандартних умовах та досвід її застосування в ООС (АТО). Окремим розділом розглянуто забезпечення бою (дій) підрозділів, які озброєні ЗСУ-23-4.

Викладені у навчальному посібнику матеріали базуються на вимогах Бойових статутів військ ППО СВ (Ч. II та Ч. III), з урахуванням досвіду локальних війн і воєнних конфліктів сучасності, змін організаційної структури зенітних підрозділів і практики їх бойового застосування. Вони мають розглядатися як доповнення і поширення положень вимог Бойових статутів, які слід застосовувати творчо, відповідно до конкретної обстановки й конкретної модифікації техніки.

Посібник містить навчальний матеріал, який викладається для курсантів факультету на кафедрі тактики військ протиповітряної оборони Сухопутних військ у відповідності до програм навчальних дисциплін „Управління діями підрозділів, озброєних зенітними комплексами ближньої дії”, „Тактика підрозділів та частин військ протиповітряної оборони Сухопутних військ” та „Забезпечення бойових дій підрозділів військ протиповітряної оборони Сухопутних військ”. Викладені рекомендації слід застосовувати з урахуванням досвіду війн та воєнних конфліктів, а також досвіду, отриманого в ході введення ООС (АТО).